

NSRs retningslinjer for håndtering av seksuelle krenkelses og overgrep

Vedtatt av NSRs landsstyre 27.10.2018

1. INNLEDNING	2
1.1 BAKGRUNN	2
1.2 FORMÅL	2
2. OMFANG	2
2.1 NÅR ER SEKSUELLE KRENKELSER OG OVERGREP EN SAK FOR NSR?	2
3. DEFINISJONER	2
3.1 DEFINISJONER I RETNINGSLINJENE	2
SEKSUELLE KRENKELSER	2
SEKSUELL TRAKASSERING	2
UTNYTTELSE AV MAKTFORHOLD	3
SEKSUELLE OVERGREP	3
UTSATT	3
ANKLAGET	3
VARSLINGSGRUPPE	3
4. VARSLING	3
4.1 RUTINER FOR VARSLING	3
4.2. HVA MAN IKKE SKAL GJØRE VED ET VARSEL	3
5. ANSVAR FOR OPPFØLGING	4
VARSLINGSGRUPPA	4
LANDSSTYRET	4
6. RUTINER FOR BEHANDLING	4
6.1 PRINSIPPER VED BEHANDLING	4
6.2 RUTINER VED BEHANDLING AV VARSLER	4
6.3 RUTINER I MØTE MED DEN UTSATTE	5
6.4 RUTINER I MØTE MED DEN ANKLAGEDE	5
7. AVKLARING OG VEDTAK	5
8. INFORMASJON OG MEDIA	6
9. ANSATTE	6
10. AVSLUTNING AV SAK	6
11. KONTAKTINFORMASJON	7

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

NSR vil fremme likeverd, solidaritet og fredelig sameksistens mellom folk og folkegrupper og respekt for menneskets avhengighet av naturen. Likeverd, solidaritet og fredelig sameksistens innebærer også respekt for enkeltmenneskets integritet og rett til selv å bestemme over kropp og seksualitet.

NSR skal være en trygg arena for sine medlemmer. Tillitsvalgte skal være bevisst på egen sin egen rolle og ansvaret som tillitsvalgt Ledere skal være spesielt bevisst sitt eget ansvar. Det innebærer forebygging og håndtering av seksuelle krenkelser og overgrep. Organisasjonen skal ta sitt ansvar på alvor dersom slike saker dukker opp, og skal være varsom og klar i behandlingen av disse.

1.2 Formål

Formålet med retningslinjene er å sikre klar og ryddig håndtering ved tilfeller av seksuelle krenkelser og overgrep i NSR-sammenheng.

2. Omfang

2.1 Når er seksuelle krenkelser og overgrep en sak for NSR?

De gjelder ved alle varslinger og bekymringsmeldinger om seksuelle krenkelser og overgrep når det involverer medlemmer, tillitsvalgte, ansatte, og/eller representanter i NSR.

3. Definisjoner

3.1 Definisjoner i retningslinjene

Seksuelle krenkelser

Seksuelle krenkelser kan dreie seg om et spekter av seksuelle handlinger, inkludert kommentarer av kroppslig og seksuell karakter, seksuell trakassering og tilsvarende handlinger. Alle har sine individuelle grenser for hva som er greit og ikke, og har selv definisjonsmakten over hva som er uønsket.

Seksuell trakassering

Seksuell trakassering er uønsket seksuell oppmerksomhet som er plagsom, ydmykende eller truende for den som rammes. Det kan være verbal, ikke-verbal eller fysisk, og kan omfatte alt fra seksuelle kommentarer til uønsket berøring.

Eksempler kan være:¹

- Verbal trakassering: for eksempel seksuelle hentydninger og forslag om kropp, utseende eller privatliv.
- Ikke- verbal trakassering: for eksempel nærgående blikk, kroppsbevegelser, visning av seksuelle bilder, blotting og liknende.

¹ Eksempler hentet fra FaFo-rapporten *Seksuell trakassering i arbeidslivet*
<http://www.fafo.no/images/pub/2017/20617.pdf>

- Fysisk trakassering: omfatter alt fra uønsket berøring, klemming, kyssing til overgrep som voldtekt og voldtektsforsøk.
- Seksuell trakassering foregår også på nettet, på sosiale medier, e-post eller tekst- og/eller bildemeldinger.

Utnyttelse av maktforhold

Når den som har størst makt i en relasjon anvender sin posisjon slik at den andres intimgrenser blir krenket, er dette utnyttelse av maktforhold. Et maktforhold kan for eksempel oppstå på bakgrunn av posisjon, erfaring, alder eller kjønn. Det hviler et særlig ansvar på den som har størst makt i et maktforhold å ikke misbruke sin posisjon for å oppnå seksuelle relasjoner.

Seksuelle overgrep

Seksuelle overgrep er seksuell handling eller omgang mot person som ikke har samtykket, ikke var i stand til å samtykke, som har gitt uttrykk for at samtykket ikke lengre gjelder, eller der overgriper burde forstått at den seksuelle handling eller omgang ikke lengre var ønsket, eller som er brudd på straffelovens kapittel 26, seksuallovbrudd.

Utsatt

Den utsatte er den man er bekymret for eller har mistanke om at har vært utsatt, eller den som mener seg utsatt for seksuelle krenkelser og/eller overgrep.

Anklaget

Den som er anklaget for en seksuell krenkelse eller overgrep.

Varslingsgruppe

NSRs varslingsgruppe har ansvar for å følge opp rapporterte og uønskede hendelser i henhold til disse retningslinjene. Varslingsgruppa utnevnes av og rapporterer til Landsstyret, består av minst 3 (5) personer og 2 vara og inkluderer minst ett medlem fra AU, og sekretariatsleder.

4. Varsling

4.1 Rutiner for varsling

- Et varsel kan gjøres til varslingsgruppa eller til en tillitsvalgt. Oppdatert kontaktinformasjon ligger alltid lett tilgjengelig på NSRs nettside, nsr.no/varslingsgruppe.
- Alle medlemmer som mottar varsler om seksuelle krenkelser eller overgrep i NSR-sammenheng, **skal** umiddelbart varsle videre om forholdet, fortrinnsvis til varslingsgruppa, men kan også gjøres til tillitsvalgte.
- En tillitsvalgt skal **alltid** varsle videre til varslingsgruppa.
- Hvis varselet gjelder noen i varslingsgruppa, skal det varsles til noen av de andre i varslingsgruppa.

4.2. Hva man ikke skal gjøre ved et varsel

- Medlemmer skal ikke spre informasjon om varsler til andre enn de som er nødvendige for å håndtere saken.
- Tillitsvalgte som får kjennskap til varsel har taushetsplikt om informasjon de får i saken.
- Medlemmer eller tillitsvalgte skal ikke starte egen etterforskning i saker man får informasjon om, men varsle umiddelbart videre til varslingsgruppa. Dette inkluderer kontakt med den som er anklaget.

5. Ansvar for oppfølging

Varslingsgruppa

Varslingsgruppa har ansvar for behandling av alle meldinger, varsler og mistanker om seksuelle krenkelser eller overgrep. Varslingsgruppa behandler saker i tråd med rutineene i dette dokumentet, og oversender innstilling til Landsstyret om videre oppfølging.

Landsstyret

Varslingsgruppa svarer til Landsstyret, og Landsstyret har dermed det øverste ansvaret for oppfølging. Landsstyret gjør endelige vedtak om disiplinerende tiltak, på innstilling fra varslingsgruppa i tråd med NSRs vedtekter. Slike vedtak kan av medlemmer ankes til Landsmøtet.

6. Rutiner for behandling

6.1 Prinsipper ved behandling

- Alle saker skal behandles konfidensielt.
- Anklager om seksuelle krenkelser og overgrep tas alvorlig, og behandles på en ryddig og profesjonell måte.
- De involverte skal møtes med tiltro, respekt og varsomhet.
- Alle involverte parter skal følges opp og tilbys helsehjelp. En som har varslet kan også ha behov for helsehjelp.
- Hensynet til den utsatte skal gis størst vekt når varslingsgruppa tar valg om oppfølging og behandling
- Varslingsgruppa har ansvar for at den utsatte skal bli ivaretatt under hele prosessen og får den nødvendige støtten som trengs.

6.2 Rutiner ved behandling av varsler

- Varslingsgruppa trer sammen og avgjør etter deres rutiner hvem som oppretter kontakt med den utsatte
- Det skal raskt vurderes om det er forhold som kan være straffbare, og hvis det er det skal den utsatte oppfordres til anmeldelse. Om ikke den utsatte selv går til anmeldelse, skal varslingsgruppa gå til politiet med informasjon om det er mistanke om straffbare handlinger. Varslingsgruppa kan også selv anmelde
- Dersom noen av de involverte parter er mindreårig, må det ut fra sakens alvorlighetsgrad og den involvertes alder vurderes om foreldre/foresatte skal varsles. Det skal også gjøres en vurdering hvorvidt det er forhold som skal meldes til barnevernsmyndigheter. Ved tvil om disse forhold skal det søkes juridisk vurdering.
- Det skal sikres at den utsatte er innforstått med at det åpnes en sak i organisasjon før det settes i gang videre behandling.
- I saker som ikke anmeldes, er målet med behandlingen at organisasjonen får avklart de faktiske forhold knyttet til anklagen
- Varslingsgruppa møter den utsatte og den anklagede hver for seg. Begge kan la seg bistå av tredjeparter.
- Alt som blir gjort, inkludert alle samtaler med berørte parter, skal dokumenteres skriftlig og loggføres. Regler gitt i forvaltningsloven om oppbevaring av taushetsbelagte opplysninger, arkivloven og personopplysningsloven skal følges.

6.3 Rutiner i møte med den utsatte

- Den utsatte skal informeres om hvem som er i varslingsgruppa og hvilke rutiner som er.
- Den utsatte skal gi samtykke til hvem utenfor varslingsgruppa som eventuelt skal få kjennskap til hans/hennes identitet.
- Den utsattes opplevelser skal dokumenteres, ved at den utsatte avgir en skriftlig framstilling av varslingen eller underskriver en skriftlig nedtegning av det vedkommende har fortalt muntlig.
- Den utsatte skal uoppfordret, jevnlig og så raskt som mulig få informasjon om saksprosessen til varslingsgruppa. Underveis skal den utsatte få beskjed om hva den anklagede eventuelt erkjenner. Når saken er ferdig behandlet skal den utsatte få beskjed om hvordan organisasjonen vurderer saken og hvilke konsekvenser saken eventuelt får for anklagede.

6.4 Rutiner i møte med den anklagede

- Hvis saken er varslet til politiet eller politianmeldt, skal kontakt med den anklagede skje i samråd med politiet.
- Varslingsgruppa informerer den anklagede om anklagen.
- Den anklagede inviteres til å gi sin versjon, som skal dokumenteres av varslingsgruppa. Denne kan gis skriftlig eller nedtegnes etter muntlig framstilling og signeres.
- Den anklagede skal uoppfordret, jevnlig og så raskt som mulig få informasjon om saksprosessen, hvem som skal behandle saken, hvem som blir informert og tidsramme for behandling. Den anklagede har rett til å få referater fra møter han/hun har deltatt i, og rett til å få muntlig referat om anklagene i mot seg.
- Varslingsgruppa kan oppfordre den anklagede om å søke permisjon fra eventuelle verv så lenge behandlingen av saken pågår. Dersom vedkommende ikke ønsker å gjøre det kan varslingsgruppa fremme innstilling til Landsstyret om å vedta karantenetid fra verv, i tråd med disiplinærparagrafen i NSRs vedtekter. Hvis et varsel gjelder en sametingsrepresentant som har ombudsplikt, kan vedkommende oppfordres til å søke permisjon fra sitt verv mens saken er under behandling eller etterforskning.
- Når saken er ferdig behandlet skal den anklagede få beskjed om hvordan organisasjonen vurderer saken og hvilke konsekvenser saken eventuelt får for anklagede.

7. Avklaring og vedtak

- Varslingsgruppa skal ikke vurdere strafferettslig skyld, men gjøre en vurdering om anklagene innebærer et brudd på NSRs etiske retningslinjer *knyttet til seksuell trakassering*. Dersom svaret er ja, skal varslingsgruppa innstille på et disiplinerende tiltak.
- Dette er sivilrettslig, og det er naturlig at varslingsgruppa bruker klar sannsynlighetsovervekt som grunnlag for avgjørelsen.
- Det skal tas hensyn til maktbalansen mellom de berørte når anklager om seksuelle krenkelser og overgrep blir satt fram. Under behandlingen skal varslingsgruppa ta utgangspunkt i opplevelsen til den utsatte. Varslingsgruppa bør undersøke om det kan være andre lignende forhold knyttet til den anklagede.
- De disiplinerende tiltakene det etter NSRs vedtekter er mulig å vedta er:
 - Advarsel.
 - Utestengelse fra arrangementer.
 - Karantenetid fra verv.
 - Fratakelse av verv.
 - Eksklusjon.

- Ved brudd på NSRs etiske retningslinjer skal varslingsgruppa innstille på disiplinerende tiltak til Landsstyret. Med innstillingen skal det følge en fremstilling av de ulike sidene ved saken, hvor det tas hensyn til de involverte partenes krav til personvern, inkludert anonymisert informasjon i samråd med den utsatte.
- Ved vurdering av disiplinerende tiltak skal man vurdere forhold som alvorlighetsgrad, omfang og maktforhold. Hvilket tiltak som vil være nødvendig må vurderes individuelt fra sak til sak.
- Hvis varslingsgruppa vurderer at anklagen ikke er et brudd på NSRs etiske retningslinjer eller vedtekter, bør saken avsluttes så raskt som mulig. Den som har kommet med anklagen skal få beskjed om konklusjonen og få vite begrunnelsen. Det må gjøres det ytterste for å gjenopprette tilliten til den anklagede.

8. Informasjon og media

NSR skal etterstrebe åpenhet om at det er saker til behandling i organisasjonen, både internt i organisasjonen og til offentligheten. Av og til vil det allikevel kunne være hensyn som gjør at man ikke kan omtale at man har saker til behandling. Det kan for eksempel være hensyn til etterforskning eller den utsattes ønske om å holde saken unna offentligheten.

Det er den utsatte som selv eier sin sak. Den utsattes mening om hvordan saken skal håndteres skal tas hensyn til når en vurderer åpenhet.

Ingen kan pålegge taushetsplikt ovenfor den utsatte eller den anklagede, og ingen kan tale hans eller hennes sak uten samtykke.

Leder og sekretariatsleder, eller den de eventuelt gir myndighet til, kan uttale seg offentlig om saken på vegne av NSR.

NSR har ansvar for å ivareta taushetsplikt og folks personvern. Dette vil legge en begrensning på hvor konkret leder eller sekretariatsleder kan uttale seg om saker. I visse tilfeller vil det imidlertid være forhold som gjør at det kreves stor grad av åpenhet, som for eksempel anklagedes posisjon i organisasjonen.

Varslingsgruppen sikrer eventuelt andre berørte organisasjoner nødvendig informasjon om saker.

9. Ansatte

Dersom en sak involverer en av organisasjonens ansatte, er det en personalsak. Det meste av det som er omhandlet ovenfor vil også gjelde i slike saker. I tillegg vil forholdet til Arbeidsmiljølovens § 12 komme i betraktning.

10. Avslutning av sak

- Når saken er ferdig behandlet, gjennomføres en intern evaluering av retningslinjene og bruken av retningslinjene. Landsstyret kan revidere og informerer til Landsmøtet om endringer.
- Alle varsler og behandlede saker loggføres.
- Personopplysninger behandles i henhold til eksisterende lovverk.

- Det skal avtales en plan for oppfølging av de involverte i saken, og de skal få mulighet til en oppsummeringssamtale innen et år.

11. Kontaktinformasjon

Man vil finne oppdatert informasjon om hvem som sitter i NSRs varslingsgruppe, og kontaktinformasjon til medlemmene her: [**www.nsr.no/varslingsgruppe**](http://www.nsr.no/varslingsgruppe)

Man kan og få informasjon om varslingsgruppa ved å ta kontakt med NSR på **+47 950 18 809**.